

Csányi János

Malawi bányái

2007-ben töltöttem néhány hónapot Malawiban, ahol édesanyám orvosként dolgozott az ENSZ egyik egészségügyi projektjében, Lilongwéban. Ekkor jártam először Afrikában, és menthetetlenül beleszerettem.

Malawi Kelet-Afrikában található, északról Tanzániával, keleten és délen Mozambikkal, nyugaton pedig Zambiával határos. Malawi Afrika, illetve a világ egyik legszegényebb országa. Jelentős részben segélyekre van utalva, gazdaságának megerősítése kulcsfontosságú kérdés mind a kormányzat, mind pedig a fejlesztési programban részt vevő UN, és NGO-k számára. Az ENSZ fejlesztési programja az UNDP támogatásával ezért létrehozott a malawi kormányzattal egy közös irodát, amelynek feladata a külföldről érkező beruházások előzetes vizsgálata, engedélyezése,

koordinálása, illetve felügyelete. Ez azért fontos, mert a kiszolgáltatott helyzetben lévő gazdaságot meg szeretnék védeni a spekulációktól és sokkaktól, védik az ország ásványkincseit, természeti környezetét. A helyi munkatársak mellett soknemzetiségű, jól képzett közgazdászok és gyakorlati szakemberek segítették az iroda munkáját.

Az ország, földrajzi fekvésének köszönhetően, viszonylag gazdag különböző ásványokban, féldrágakövekben (rózsakvarc, akvamarin, ametiszt, fluorit, kék achát, zöld berill, cirkon, vörös gránát), de megtalálható az uránérc is. A fejlesztési program egyik célkitűzése kisvállalkozások létrehozása, megerősítése, egyéni kezdeményezések felkarolása, amelyek révén munkahelyeket teremthetnek, és bevételhez juttathatják az embereket az előállított javak vagy kitermelt ásványok piacra juttatásával. Ennek a programnak a keretében

volt szerencsém eljutni az ország északi részén lévő Mzuzu városába, amely egyben a régió központja is. Előzetes egyeztetés után találkoztam a bányászati felügyelet helyi vezetőjével, aki bemutatott a kis bányászközösség tagjainak, akik megmutatták az általuk kialakított közösségi házat és a környéken fellelhető féldrágakövekből összeállított gyűjteményüket.

Beszélgettünk azokról a problémákról, amelyek megnehezítik a kitermelést és az értékesítést. A fő gondot az jelentette, hogy a nagy keménységű kőzetet, amely az ásványokat rejt, nagyon nehéz a rendelkezésükre álló technológiával széttörni, így körülményes, lassú és veszélyes a munka.

Bevallom őszintén, nem vagyok egy bányászati szakember, de amikor elvittek egy közeli rózsakvarc kitermeléshez, még laikusként is megértettem, hogy mi a probléma. Mikor megérkeztünk, szememmel kutatni kezdtem a bányagépek után, bár nem tudtam igazán mit keresek, ennek ellenére biztos voltam benne, hogy felismerem, ha meglátom. Legnagyobb megrökönyödésemre egy ezeréves kalapácson, egy tompa öreg csákányon és egy szivattyún kívül semmit nem tudtam felfedezni. Mint később megtudtam, ez képezte a teljes gépparkot. A bányászati technológia még ennél is ijesztőbb, de rendkívül találékony volt. Tüzet raktak a szikla tövében, majd a felforrósodott forró kőzetet hideg vízzel locsolták le. Ennek hatására kőzetdarabok pattantak le a sziklafalról, és az így keletkezett töréseket, repedéseket tovább tágították a szerszámokkal, végül az így levált darabokat megtisztítva nyerték ki a kvarckristályt. Akaratlanul is Hannibál jutott eszembe, és a látottak alapján megértettem, micsoda eltökéltség kellett ahhoz, hogy átkeljen az Alpokon és eljusson Rómába. Azok az

emberek, akik ott dolgoztak előttem a majdnem térdig érő, vizes gödörben a forró sziklák tövében azért, hogy enni tudjanak, szintén megérdemelték a csodálatot és a tiszteletet.

Nem egy külszíni kotrógépről álmodtak, hanem sűrített levegővel működő légkapalácsról és fúróról, amelyet egy kompresszorral, dízel aggregátorról tudnának működtetni. Ezzel nemcsak hatékonyabban, hanem biztonságosabban is tudnának dolgozni.

A másik komoly probléma a piacra jutás kérdése. A törvényi szabályozása megengedi a kitermelt ásványkincsek exportját a meghatározott mértékű adó befizetése után, de ennek ellenére nehéz a kristályok eljuttatása a fizetőképes piacra. Malawi kicsi ország, repülővel is csak többszöri átszállással, sok várakozási idővel lehet megközelíteni, távol van az óceántól, nincs vasúti megközelíthetősége, és nehezen kapcsolódik a nemzetközi vérkeringésbe. A kereskedelemben jellemzően közel-keleti és indiai üzletemberek dominálnak, akik csak nyomott áron hajlandók megvásárolni ezeket a nyers köveket, majd azt kiviszik az országból. Ezen csak úgy lehetne változtatni, ha megfelelő szakembereket képeznének, akik értenek a csiszoláshoz, és így, hozzáadott értékkel, talán jobb árat lehetne kialkudni, valamint meg lehetne próbálni a közvetlen piacra jutást akár Európában, akár Kelet-Ázsiában vagy Észak-Amerikában, ahol van kereslet ezekre a féldrágakövekre.

